

Susanna
Tamaro

Yüreğinin
Götürdüğü Yere Git

Çeviri: EREN CENDEY

TAM
METİN

♥can

SUSANNA TAMARO
YÜREĞİNİN
GÖTÜRDÜĞÜ YERE GİT

SUSANNA TAMARO
YÜREĞİNİN
GÖTÜRDÜĞÜ YERE GİT

ROMAN

İtalyanca aslından çeviren
Eren Cendey

Türkiye'de artık Can Sanat Yayınları Yapım ve Dağıtım Tic. ve San. A.Ş. tarafından yayımlanacak olan Minikitap™ dizisi (özgün ismiyle Flipback®/Dwarsligger®), Jongbloed bv (Heerenveen, Hollanda) girişimidir. Minikitap™ hafiflik, dayanıklılık ve pratikliği esas alan yeni bir kitap formatıdır. Hollanda'da Jongbloed bv tarafından Can Yayınları için özel olarak üretilen, elinizde tuttuğunuz Minikitap™, Indoprint kâğıdı ve patentli mizanpajı sayesinde yüzlerce sayfalık bir kitabın tamamını bu küçük boyutta bile keyifle okunan bir esere dönüştürüyor. Minikitap™ yayıncılık ve matbaacılıkta yüz elli yılı aşkın deneyimiyle Avrupa'nın tarihî firmalarından olan Jongbloed bv (Heerenveen, Hollanda) tarafından tasarlanmıştır.

Elinizdeki kitap, Bolloré Thin Paper (www.bollerethinpapers.com) tarafından üretilen Indoprint kâğıda basılmıştır. Klorür veya sülfür içermeyen, FSC® sertifikalı Indoprint kâğıdı, çevreye zararsız özel bir kâğıt hamurundan üretilmiştir.

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)

Mizanpaj uygulama: Bahar Kuru Yerek

Baskı ve cilt: Jongbloed bv, Marktweg 73a, 8444 AB Heerenveen, Hollanda

ISBN 9789750730559

Va' dove ti porta il cuore, Susanna Tamaro

© 1995, Baldini & Castoldi International

© 1995, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır ve korunmaktadır. Yayınevinin izni olmadan eser hiçbir şekilde çoğaltılamaz,

Minikitap™ formatı 3. kişiler tarafından yurt içinde kullanılamaz.

Uluslararası patent hakları n°EP 07 768892.

Can Yayınları'nda 1. basım: 1995

Minikitap™ formatında 1. basım: Ocak 2016

Bu kitabın 1. baskısı 10 000 adet yapılmıştır.

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

SUSANNA TAMARO, 1957'de Trieste'de doğdu. Zor bir çocukluk dönemi geçirdi. 1976'da, 18 yaşındayken Friuli'de tanık olduğu deprem ve 25 yaşındayken geçirdiği ölümcül hastalık, Tamaro'da derin izler bıraktı. Yazmaya 27 yaşında başlayan Tamaro'nun edebiyat dünyasında tanındığı ilk eseri, *Tek Ses İçin* adlı öykü kitabı oldu. İlk kez 1994'te yayımlanan *Yüreğinin Götürdüğü Yere Git* adlı romanı, aylarca liste başı oldu, birçok dile çevrildi, yazarı büyük üne kavuşturdu ve 1995'te beyazperdeye uyarlandı. Tamaro, *Aklı Bir Karış Havada* ve *Anima Mundi* adlı romanları ve *Yanıtla Beni*, *Rüzgâr Ne Diyor* adlı öykü kitaplarının ardından, 2005'te *Her Sözcük Bir Tohumdur* adlı deneme kitabını yayımladı. 2006'da *Yüreğinin Götürdüğü Yere Git*'in devamı niteliğindeki *Yüreğimin Sesini Dinle*, 2011'de *Sonsuza Kadar* çıktı. Onu yine 2011'de *Var Olan Ada* izledi. Tamaro, 2013 yılında iki esere daha imzasını attı: *Her Melek Korkunçtur* ve *Via Crucis: Meditazioni e preghiere*. Yazar, çok sevdiği kedileri ve köpeğiyle birlikte Orvieto yakınlarında bulunan Porano'daki evinde yaşamaktadır.

EREN CENDEY, İtalyan Lisesi ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Susanna Tamaro'nun bütün kitaplarının yanı sıra Italo Calvino, Cesare Pavese, Valerio Massimo Manfredi, Roberto Calasso, Dino Buzzati, Marlo Morgan, Daria Bignardi, Margaret Mazzantini ve Umberto Eco gibi yazarların pek çok eserini Türkçeye kazandırdı.

Susanna Tamaro'nun Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Tek Ses İçin, 1996
Anima Mundi, 1997
Yanıtla Beni, 2001
Aklı Bir Karış Havada, 2002
Rüzgâr Ne Diyor, 2005
Yüreğimin Sesini Dinle, 2006
Luisito / Bir Sevgi Öyküsü, 2009
Sessizlik Bir Erdemdir, 2011
Sonsuza Kadar, 2011
Var Olan Ada, 2012
Her Melek Korkunçtur, 2013
Kökler, Yollar, Yitik Benler, 2014

Pietro'ya

Oh Őiva, nedir senin gerçeğin?

Bu hayret verici evren de ne?

Tohumu yapan ne?

Evrenin tekerleğini kim çeviriyor?

Biçimlerin özünü saran bu biçimler ötesi yaşam da ne?

Mekânın ve zamanın ötesinde adların ve huyların dünyasına nasıl gireriz
derinlemesine?

Aydınlat benim kuşklarımı!

KUTSAL BİR KEŐMİR ŐİVA KİTABINDAN

Opicina, 16 Kasım 1992

Gideli iki ay oldu ve iki aydan beri, hâlâ yaşadığını bildirdiğin bir kartpostal dışında senden hiç haber almadım. Bu sabah, bahçede senin gülünün önünde durdum uzun uzun. Sonbaharın iyice ilerlemiş olmasına karşın, artık solmuş olan öteki bitkilerin arasında o eflatun rengiyle mağrur ve yapayalnız ayakta duruyor. Onu ne zaman ektiğimizi hatırlıyor musun? On yaşındaydın ve *Küçük Prens*'i henüz okumuştun. Sana sınıf geçme armağanı olarak almıştım o kitabı. Öyküye bayılmıştın. Bütün tipler arasında senin sevdiğin gül ve tilkiydi; baobab'ı, yılanı, pilotu ve o minnacık gezegenlerinde avare oturan kendini beğenmiş boş adamları hiç sevmemiştin. Böylece bir sabah kahvaltı ederken şöyle deyiverdin: "Bir gül istiyorum." Zaten pek çok gülümüz olduğunu söyleyerek karşı çıktıysam da sende yanıt çoktu: "Ben, yalnızca bana ait olan bir gül istiyorum, ona bakmak, onu büyütme istiyorum." Doğal olarak gülün yanı sıra bir de tilki istiyordun. Çocuklara özgü kurnazlıkla, basit arzunu, o neredeyse olanaksız olanından önce dile getirmiştin. Bir güle olur dedikten sonra seni bir tilkiden nasıl yoksun bırakabilirdim ki? Bu noktada uzun uzadıya tartıştıktan sonra bir köpek edinme konusunda anlaştık.

Onu almaya gitmeden önceki gece gözünü kırpmadın. Yarım saatte bir kapıma vuruyor, "Uyuyamıyorum," diyordun. Sabah yedide kahvaltını etmiş, yıkanmış, giyinmiş bile; palton sırtında, koltukta oturmuş beni bekliyordun. Saat sekiz buçukta köpek çiftliğinin kapısındaydık, ama daha açılmamıştı. Sen parmaklıkların

arasından bakarak, “Benimkinin hangisi olduğunu nasıl anlayacağım?” diyordun. Sesinde müthiş bir sabırsızlık vardı. Ben seni rahatlatıyordum, “Merak etme,” diyordum, “Küçük Prens’in tilkisini nasıl evcilleştirdiğini hatırla.”

Üç gün üst üste gittik köpek çiftliğine. İçeride iki yüzden fazla köpek vardı ve sen hepsini görmek istiyordun. Her kafesin önünde duruyor, belirgin bir kayıtsızlığa gömülüp kımıldamadan dikiliyordun orada. Bu arada köpeklerin hepsi tellere atılıyorlar, havlıyorlar, hoplayıp zıplıyor, patileri ile telleri parçalamaya çalışıyorlardı. Köpek çiftliğinin sorumlusu da yanımızdaydı. Senin bütün ötekiler gibi bir kız olduğunu düşünerek, seni heveslendirmek için bu güzel cinsleri gösteriyordu: “Şu Cocker’e bak,” diyordu sana. Ya da, “Bu Lassie’ye ne dersiniz?” Yanıt olarak sen tiz bir domuzcuk sesi çıkarıyor ve onu dinlemeden yürüyüp gidiyordun. Buck’a, hacıların çile yürüyüşünü andıran bu seferlerin üçüncü gününde rastladık.

Hasta köpeklerin iyileşme süreci içinde barındıkları arkadaki kafeslerin birindeydi. Kafesin önüne geldiğimizde, bütün köpekler bize doğru koşarken, o başını bile kaldırıp bakmadan yerinde kaldı. “Şu işte,” diye bağırıverdın sen, minik parmağınla göstererek. “Şu köpeği istiyorum.” Kadının yüzündeki müthiş şaşkınlığı hatırlıyor musun? Nasıl olup da böylesine çirkin bir köpeği sahiplenmek istediğini anlayamıyordu bir türlü. Gerçekten de Buck ufak bir hayvancıktı, ama o ufacıklığında neredeyse dünyanın bütün cinslerinin özelliklerini taşıyordu. Kurt gibi başı, av köpeği gibi düşük ve yumuşak kulakları, yere yakın köpekler gibi ince bacakları, tilki gibi tüylü kuyruğu, doberman gibi kara tüyleri vardı. Kâğıtları imzalamak üzere ofise gittiğimizde, bayan memur bize onun öyküsünü anlattı. Yaz başında hareket halindeki bir otomobilden dışarıya fırlamıştı. Yere hızla çarptığı için ağır yaralanmıştı ve bu nedenle ön ayaklarından biri cansızca sallanıyordu.

Buck Şu anda yanımda. Ben yazarken arada bir i çekiyor ve burnunun ucunu bacağıma yaklaŐtırıyor. Burnu ve kulakları artık neredeyse bembeyaz oldu ve gözlerinin üzerinde yaşlı köpeklerle özgü perde belirdi. Ona bakmak hznlendiriyor beni. Sanki yanımda senden bir parça varmıŐ gibi geliyor, hem de senin en sevdiğim paran bu, hani yıllar önce o köpek iftliğinin iki yüz konuğu arasından en mutsuz ve çirkin olanını seğmeyi bilen paran.

Bu aylar boyunca, evin yalnızlığı içinde aylak aylak otururken seninle birlikte geçen yıllara ait anlaŐmazlıklar ve kırgınlıklar uçup gittiler. Őimdi çevrede uuŐanlar, senin ürkek ve kırılğan bir küçücük kız olduğu yıllara ait anılar. Bunları ona yazıyorum, son zamanlardaki o mağrur ve güçlü insana değil. Bunu, bana gl önerdi. Bu sabah onun yanından geçerken bana Şöyle dedi: “Al kğı ve ona bir mektup yaz.” Biliyorum, ayrılırken yaptığımız anlaŐmaya göre birbirimize yazmayacağız ve ben zlsem de bu sözüme uyaağım. Bu satırlar asla uçup Amerika’da senin eline konmayacaklar. Döndüğünde ben artık burada olmazsam, benim yerime bu mektuplar bekleyecekler seni. Neden mi böyle söylüyorum? Çünkü aradan bir ay bile geçmeden, hayatımda ilk kez ağır biçimde hastalandım. Bu yüzden Őimdi birçok olasılık arasında Şu da var: altı-yedi ay sonra burada olup sana kapıyı aamayabilir, seni kucaklayamayabilirim. Bir zamanlar bir arkadaŐım, hiçbir hastalık ekmeyenlerin, beklenmedik ve Őiddetli bir rahatsızlığı kaldıramadıklarını söylemiŐti. Bana da tam olarak böyle oldu: Bir sabah gl sularken, ansızın birileri ıŐıđı söndürdü. Bahçeleri ayıran çitin ötesinde duran Signore Razman’ın karısı beni görmeseydi, eminim sen Şu anda ksz kalmıŐtın. Öksüz m? İnsanın ninesi ölünce böyle denir mi? Pek emin değilim. Belki de nineler ve dedeler, kayıpları adlandırmaya değmeyecek aksesuarlar olarak grlyorlardır. İnsan dedesinden ve ninesinden, ne ksz, ne yetim, ne de dul

kalır. Onları uzun yolun bir yerinde doğallıkla, dalgınlıkla, sanki bir Őemsiye unuttur gibi bırakırız.

Hastanede uyandığımda kesinlikle hiÇbir Şey hatırlamıyordum. Gözlerim kapalıyken kedi bıyığı gibi ince ve uzun bıyıklarımın çıktığına sandım, ama gözlerimi açar açmaz bunların yalnızca iki minik plastik t p olduğunu anladım; burnumdan çıkıp dudaklarımın üzerinden aŐađı iniyorlardı. Çevremde yalnızca tuhaf makineler vardı. Birkaç gün sonra normal bir odaya geçtim, burada iki kiŐi daha yatıyordu. Oradayken, bir  gleden sonra Signore Razman ve karısı beni ziyarete geldiler. “Hayatta kalmanızı,” dediler bana, “deliler gibi havlayan k peğinize borçlusunuz.”

Ayağa kalkabildikten sonra, bir gün odaya öteki vizitelerde de gördüğüm genç bir doktor geldi. Bir iskemle alıp yatağımın yanına oturdu. “Mademki size bakacak ve karar verecek akrabalarınız yok,” dedi, “hiÇ aracı koymadan, içtenlikle konuŐacađım sizle.” KonuŐuyordu, o konuŐurken ben ona bakıyor, ama dinlemiyordum. İncecik dudakları vardı ve bildiğin gibi ince dudaklı insanlardan hiÇbir zaman hoŐlanmamıŐımdır. Ona kalırsa, sağlık durumum o kadar kötüydü ki, eve dönmeme bile izin vermeyecekti. Doktor bana hemŐirelerin gözetiminde yaŐayabileceđim birkaç pansiyonun adını saydı. Y z m n ifadesinden bir Őeyler sezmiŐ olacak ki, hemen ekledi: “O eski huzurevleri gibi sanmayın, Őimdi her Şey bambaŐka, aydınlık odalar ve gezip dolaŐılacak bahçeleri var.” “Doktor,” dedim sonunda, “Eskimoları bilir misiniz?” “Tabii bilirim,” dedi ayağa kalkarken. “İŞte, bakın ben onlar gibi ölmek istiyorum.” Bir Şey anlamadığını görünce ekledim: “Ben beyaz duvarlı bir odada, bir yatağa bağlanıp bir yıl daha yaŐamaktansa, bostanımdaki kabakların arasına yüzüstü düŐmeyi yeğlerim.” O arada doktor kapının yanına gitmiŐti bile. Fesat a gülümsüyordu. “Hep böyle söylerler,” dedi odadan çıkmadan önce, “ama son da-

kikada tedavi olmak için buraya koşarlar, üstelik yaprak gibi titrerler.”

Üç gün sonra, ölümüm halinde sorumluluğun bana, yalnızca bana ait olduğunu belirten gülünç bir belge imzaladım. Bunu minik kafalı, iki kocaman altın küpeli genç bir hemşireye teslim ettikten sonra bir-iki parça eşyayı naylon bir torbaya koyup taksi durağına doğru yola koyuldum.

Buck, beni bahçe kapısında görür görmez deliler gibi koşmaya başladı; sonra sevincini vurgulamak için, havlayarak iki-üç çiçek tarhını mahvetti. Bu kez ona kızmak gelmedi içimden. Toprak buluşmuş burnuyla bana sokulunca ona, “Gördün mü eski dostum, gene birlikteyiz!” dedim ve kulaklarının arkasını kaşıdım.

Sonraki günlerde hemen hemen hiçbir şey yapmadım. O düşmeden beri bedenimin sol yanı emirlerime eskisi gibi uymuyor. Özellikle de elim çok yavaşladı. Hep onun kazanmasına öfkelenmişim için, onu sağ elimden daha çok kullanmaya çalışıyorum. Bileğime pembe bir kurdele bağladım, böylece uzanıp bir şey alacağım zaman sağ elimi değil de solu kullanmam gerektiğini hatırlıyorum. Bedenin işlevini yerine getirdiği sürece onun ne kadar büyük bir düşman olabileceğini fark edemiyorsun, ama ona bir an için karşı koymaya kalkınca, yenildiğimi görüyorum.

Her neyse, bağımsızlığım kısıtlandığı için bir anahtar da Walter’ın karısına verdim. Bana her gün uğruyor ve istediklerimi alıp getiriyor.

Ev ile bahçe arasında mekik dokurken, seninle ilgili düşünceler ısrarcı, hatta gerçek bir saplantı halini aldılar. Pek çok kez telefona gittim, sana bir telgraf gönderme niyetiyle ahizeyi kaldırdım. Ama santral sesimi duyar duymaz kararımdan vazgeçiveriyordum. Akşamları koltuğuma oturduğumda –karşımda boşluk, çevremde sessizlik– hangisinin daha doğru olacağını soruyordum kendime.

Yüreğinin Götürdüğü Yere Git, seksen yaşında bir büyükannenin uzaklardaki torununa yazdığı mektuplardan oluşur. Alabildiğine yalın, gündelik konuşma diliyle yazılmış bu sevgi dolu mektuplar, hem bir iç döküş hem de bir bilgenin vasiyeti niteliğinde. Yaşlı büyükanne, bu mektuplarda, kendisinin ve kızının dokunaklı yaşamlarının gizli kalmış yönlerini açığa vururken kendi kendisiyle bir iç hesaplaşmayı da birlikte yürütüyor. Değişen gelenekler, altüst olmuş değerler karşısında hissettiklerini, torununa sevgiyle aktarmaya çalışan bu yaşlı kadın, gençliğinde yapmayı göze alamadığı şeyleri yapmasını torununa öğütlerken şöyle diyor: "Yapmaya değecek tek yolculuk, içimize yaptığımız yolculuktur; o özgün çağrıya kulak vermeli, yüreğimizin götürdüğü yere gitmeliyiz."

Susanna Tamaro'nun bu en ünlü kitabı, yayımlandığı günden bu yana yeni okurlarla buluşmayı sürdürüyor.

